

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Факультет соціології
Кафедра галузевої соціології

Розробник: Микола ТУЛЕНКОВ, професор кафедри галузевої соціології факультету соціології,
доктор соціологічних наук, професор

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри галузевої соціології
Ольга БЕЗРУКОВА
(підпис)

Протокол № 15 від «29» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СИСТЕМНИЙ АНАЛІЗ В СОЦІОЛОГІЇ
для студентів

Галузь знань : 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність: 054 Соціологія
Освітній рівень: Магістр
Освітня програма: Соціологія
Вид дисципліни: вибіркова

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «31» серпня 2024 року № 7

Голова науково-методичної комісії Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

Форма навчання	денна
Навчальний рік	202__/202__
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	5
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: проф. Микола ТУЛЕНКОВ

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. (місяць, рік, день) «__» __ 20__ р.
на 20__/20__ н.р. (місяць, рік, день) «__» __ 20__ р.

КИЇВ – 2024

1. Мета навчальної дисципліни: озброєння студентів фундаментальними знаннями з загальної теорії систем і методології системного аналізу, а також необхідними вміннями і навичками використання системного підходу у майбутній професійній діяльності.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

- 1) знання базових засад загальної і галузевої соціології, методології й методів збирання та аналізу соціальної інформації;
- 2) вміння здійснювати проєктування соціологічних досліджень та працювати з методами збирання та аналізу емпіричних даних.

3. Анотація навчальної дисципліни.

Навчальна дисципліна «Системний аналіз в соціології» відноситься до вибіркової дисципліни навчального плану підготовки фахівців освітнього ступеня «магістр», спеціальності «соціологія». У межах даної дисципліни передбачається вивчення теоретико-методологічних засад системного аналізу в соціології як сучасного інструментального засобу вивчення неструктурованих і складних соціальних об'єктів, явищ і процесів. Зокрема: історичних етапів розвитку системного світогляду, структури і змісту системної теорії, методології, системних законів і принципів, основних категорій і понять, а також методів, методик, процедур і технологій системного аналізу у перебігу прикладних соціологічних досліджень.

Дисципліна тісно пов'язана з низкою інших загальнонаукових дисциплін дослідницького характеру, таких як загальна теорія систем, системологія, системотехніка, синергетика, теорія дослідження операцій, теорія інформації, теорія ігор, теорія прийняття рішень тощо. Програма дисципліни складається з двох частин: частина 1 «Теорія систем як методологія системного аналізу у соціології»; частина 2. «Системний аналіз у прикладних соціологічних дослідженнях».

4. Завдання (навчальні цілі).

- надання студентам цілісних уявлень про генезу, науковий статус і можливості системної методології у пізнанні складних соціальних об'єктів, явищ і процесів в умовах глобальних змін і суспільних трансформацій;
- набуття студентами поглиблених знань про предмет, логічні, методологічні, методичні та технологічні засади, закони, принципи і методи системного аналізу, а також відповідних умінь і навичок використання системного підходу до вивчення складних соціальних об'єктів, явищ і процесів виконання у перебігу розв'язання різноманітних соціальних проблем сучасного суспільного буття;
- розширення в студентів наукового кругозору з метою використання системного аналізу для вдосконалення соціальних практик суспільного буття та підвищення ефективності управління соціальними об'єктами і процесами в сучасних умовах суспільних перетворень.

Дисципліна спрямована на формування наступних компетентностей:

- СК01. Здатність аналізувати соціальні явища і процеси.
- СК14. Здатність використовувати соціологічні теорії в науковій та практичній діяльності.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання та навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінки	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1	1.1.Знати генезу, науковий статус, ключові концепції, структуру, функції та категорії теорії систем і системного аналізу, їх місце в системі сучасного наукового знання. 1.2.Знати характер і можливості сучасних методів і технологій системного аналізу, а також шляхи їх використання в соціологічних дослідженнях для розв'язання різних соціальних проблем.	лекції, практичні заняття, самостійна робота	усна відповідь, тематична доповідь, контрольна робота, іспит	25
2	2.1.Вміти визначати доцільність використання системної методології для розв'язання соціальних проблем, реалізації практичних завдань, прийняття рішень у різних ситуаціях суспільного буття. 2.2. Вміти застосовувати методи системного аналізу для визначення проблемних ситуацій, загроз та обмежень у процесі функціонування та майбутнього розвитку соціальних об'єктів, явищ і процесів суспільного буття.	лекції, практичні заняття, самостійна робота	усна відповідь, тематична доповідь, контрольна робота, іспит	25
3	Вміти презентувати науково-дослідний проєкт (або завдання) шляхом використання системного аналізу у перебігу розв'язання складних завдань або проблем суспільного буття	лекції, практичні заняття, самостійна робота	презентація проєкту чи завдання, контрольна робота, іспит	20
4	Вміти самостійно здійснювати аналітичну, дослідну та пошукову діяльність	самостійна робота, презентація проєкту	тематична доповідь, контрольна робота	30

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)						
Програмні результати навчання	1.1	1.2	2.1	2.2	3	4
ПРН01. Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології.	+	+	+	+	+	+
ПРН15 Вміти використовувати соціологічні теорії в науковій та професійній діяльності	+	+	+	+	+	+

7.1. Форми оцінювання знань студентів:

- семестрове оцінювання:

1. активна робота студента під час проведення практичних занять (ПН1.1; ПН1.2; ПН2.1; ПН2.2) – 20/12 балів
2. виконання двох контрольних робіт (ПН1.1; ПН1.2; ПН2.1; ПН2.2; ПН4) – 20/12 балів, тобто дві роботи по 10 максимальних балів або 6 мінімальних балів за кожною)
3. виконання та презентація результатів індивідуального науково-дослідного проєкту чи завдання (ПН3; ПН4) – 20/12 балів (максимум 15 балів (і мінімум 9 балів) за результат виконання проєкту чи завдання і максимум 5 балів (і мінімум 3 бали) за презентацію отриманих результатів)

- підсумкове оцінювання: письмовий іспит у формі тестових завдань РН1.1; РН1.2; РН2.1; РН2.2 (40 завдань x 1 бал = 40 балів), тобто максимальна оцінка за складання іспиту становить - 40 балів, а мінімальна оцінка успішного складання – 24 бали;

- умови допуску до підсумкового іспиту: студент не допускається до іспиту, якщо протягом семестру він набрав менше ніж 36 балів; такий студент допускається до іспиту за умови написання реферативної роботи, яка за змістом і обсягом має відповідати кількості неопрацьованих ним тем дисципліни протягом семестру.

7.2 Організація оцінювання:

1. Практичні заняття оцінюються за фактом їх реального проведення, а бали за виконання студентами видів робіт накопичуються протягом усього семестру.
2. Контрольна робота 1 виконується студентами після вивчення тем 1-5 в межах позааудиторної самостійної роботи, термін виконання котрої становить один тиждень.
3. Контрольна робота 2 виконується студентами після вивчення тем 6-10 в межах позааудиторної самостійної роботи, термін виконання котрої також становить один тиждень.
4. Індивідуальне науково-дослідне завдання виконується в межах самостійної роботи протягом семестру та презентується студентом персонально під час проведення 2-х останніх практичних занять.

7.3 Шкала відповідності оцінок:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і практичних занять

№	Назва частини і теми	Кількість годин		
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Частина 1. Теорія систем як методологія системного аналізу у соціології				
1	Науковий статус, предметне поле і функції теорії систем і системного аналізу	2	2	4
2	Історичні етапи становлення та розвитку системного світогляду	2	2	4
3	Основні поняття і категорії теорії систем і системного аналізу	4	2	6
4	Закони і принципи теорії систем і системного аналізу	2	2	6
5	Системні концепції у теоретичній та прикладній соціології	2	2	6
Контрольна робота 1		-	-	10
Частина 2. Системний аналіз у прикладних соціологічних дослідженнях				
6	Логіко-гносеологічні та методологічні основи системного аналізу у соціології	2	2	4
7	Зміст, структура і типологія системного аналізу у соціології	2	2	4
8	Характеристика основних методів системного аналізу у соціології	4	2	6
9	Методика і технологія системного аналізу у соціології	2	2	6
10	Системний аналіз як засіб прикладних соціологічних досліджень	2	2	6
Контрольна робота 2		-	-	10
Індивідуальне науково-дослідне завдання		-	4	30
Всього		24	24	102

Загальний обсяг дисципліни - 150 год. в тому числі:

лекції – 24 години;

практичні заняття – 24 години;

самостійна робота - 102 години.

9. Рекомендовані джерела:

Основні (базові):

1. Системний аналіз сталого розвитку: Навч. посіб. для магістрів/ за заг. ред. В.П.Беха, М.В.Туленкова. Київ: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2015. 512с. (С. 117-144 ; С.155-190; С.211-280).
2. Сурмін Ю. П. Теорія систем і системний аналіз : Навч. посіб. Київ: МАУП, 2008. 368 с. (С.50-72; С.76-96; С.101- 128; С.132-140; С.303-318).
3. Туленков М.В. Теорія систем і системний аналіз у соціології: Підручник. Київ: Каравелла, 2020.596с. (С.9-60; С.78-140; С.149-246; С.250-380; С.408-495)
4. Туленков М.В. Системний підхід в управлінні соціальними організаціями: Підручник. Київ: Каравела, 2022.508 с. (С, 9-59; 63-112; 118-190;200-310; 438-500)
5. Туленков М.В., Лобанова А.С., Яремчук С.С.Системний аналіз у соціології: підручник/за заг. ред. М.В.Туленкова. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2023. 508с. (С. 77-142; С.247- 400; С. 402-494)

Додаткові:

1. Бех В.П., Туленков М.В. Теорія систем і системний аналіз в управлінні: Підручник. Київ: Каравелла, 2021. 680 с.
2. Дудник І. М. Вступ до загальної теорії систем: Навч. посіб.К.:Кондор, 2009. 205 с.
3. Згуровський М.З. Системний аналіз як системна методологія передбачення // Системні дослідження та інформаційні технології. 2002. №1.С. 7 – 38.
4. Міжнародні системи як об'єкт наукового дослідження // Міжнародні системи і глобальний розвиток: підручник /Кер. авт. колективу О.А.Кошель; за ред. Л.В. Губерського, В.А.Манжоли.Київ: Вид.-полігр.центр «Київський університет,2008.С.13-48.
5. Неліпа Д.В. Системний аналіз в політиці: Підручник.Київ: Центр учбової літератури, 2013. 304 с.
6. Нижник Н.Р., Машков О.А. Системний підхід в організації державного управління: Навч.посіб. Київ: Вид-воУАДУ, 1998.159 с.
7. Орловський П.М. Системний аналіз : Навч.. посіб. Київ: Ін-т змісту і методів навчання, 1996. 360с.
8. Пономаренко О. Системні методи в економіці, менеджменті та бізнесі. Київ: Основи, 1997. 390 с.
9. Юн Г.М., Морінцева К.В. Основи теорії систем і системний аналіз: Навч.посіб. Київ: НАУ, 2004. 68 с.